

บทที่ 1

บทนำ



### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชาวไทยภูเขาหรือชาวเขา คือกลุ่มชนกลุ่มน้อยซึ่งตั้งถิ่นฐานบ้านเมืองอยู่ในอาณาบริเวณพื้นที่ที่เป็นภูเขาซึ่งมีความสูงประมาณ 10,000 ฟุต จากระดับน้ำทะเลและรวมตัวเองเป็นเผ่า ๆ มีภาษาพูด การแต่งกาย ความเชื่อถือ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต โดยทั่วไปแตกต่างกันจากชนส่วนใหญ่ในประเทศ ในปัจจุบันนี้มีชาวไทยภูเขาเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพอยู่บนภูเขาสูงของประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 500,000 คน โดยจำแนกออกเป็นเผ่าม้งหรือแม้ว เย้า มูเซอ ลีซอ อีเกอ กะเหรี่ยง ลัวะ ถิ่น ชมุ และผู้คนที่อาศัยและประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งแน่นอนบนภูเขา<sup>1</sup> จำนวนประชากรบนพื้นที่สูงนี้ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุก ๆ ปี โดยการเพิ่มของชาวไทยภูเขาที่มีอยู่แล้วในประเทศ และชาวไทยภูเขานอกประเทศที่ได้อพยพลักลอบเข้ามาในประเทศไทยอยู่เป็นประจำ และรวมทั้งคนไทยพื้นราบที่ได้รับความกดดันทางด้าน การเพิ่มของประชากร ทำให้มีที่ดินทำกินไม่เพียงพอ ต้องอพยพขึ้นไปทำกินบนภูเขาเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้เองซึ่งทำให้เกิดปัญหานานาประการ ปัญหาที่ชาวไทยภูเขามีก่อนก่อให้เกิดขึ้นและยังคงมีอยู่ขณะนี้ ได้แก่ ระดับความเป็นอยู่ในด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา และรายได้ของชาวไทยภูเขายังต่ำกว่ามาตรฐานทั่วไปมาก ปัญหาอื่นซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหาการ

---

<sup>1</sup> กรมประมงและประมงสัตว์น้ำจืด กรมประมงมหาดไทย, "นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมชาวเขา (The statement of the policy of the Highland People Development and Welfare)," (กรุงเทพมหานคร : กรมประมงสัตว์น้ำจืด, [ม.ป.ป.] ), หน้า 24. (อัตถ์สำเนา)

ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาความมั่นคงปลอดภัยตามบริเวณชายแดนของประเทศ ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ ดังนั้น รัฐบาลในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย จึงเห็นความจำเป็นและความสำคัญในการกำหนดนโยบายและวิธีดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมให้ชาวไทยภูเขา โดยใช้นโยบายรวมพวก (Intergation Policy) นโยบายนี้มุ่งที่จะให้ชาวไทยภูเขาเป็นคนไทย เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย มีความสามารถในการเป็นพลเมืองไทย แต่จะยังคงสิทธิในการนับถือศาสนาและประเพณีปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของตนได้ นโยบายนี้มิได้เป้าหมายประการสุดท้ายคือ เพื่อให้ชาวไทยภูเขาเป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพ สามารถช่วยตนเองได้<sup>1</sup>

การพัฒนาชาวไทยภูเขาตามแนวนโยบายดังกล่าวมีกรมประจำสังเคราะห์ กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานในเขตพื้นที่พัฒนาโดยร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น การพัฒนามุ่งพัฒนาในด้าน การเกษตร การอุตสาหกรรมในครอบครัว การศึกษาและการอนามัย

การพัฒนาด้านการศึกษาของชาวไทยภูเขานั้น บุพดี ชัยภักดิ์ กล่าวว่า การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาชาวไทยภูเขา และถ้าสามารถสอนให้ชาวไทยภูเขาเรียนรู้ภาษาไทยได้ การพัฒนาด้านอื่น ๆ จะง่ายขึ้น<sup>2</sup> กรมประจำสังเคราะห์โดยกองส่งเสริมและส่งเสริมให้ชาวไทยภูเขาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาตามความจำเป็นและความ

<sup>1</sup> "นโยบายหลักเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมให้ชาวไทยภูเขา เพื่อให้ชาวไทยภูเขาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและสามารถช่วยตัวเองได้," ข่าวสารศูนย์วิจัยชาวไทยภูเขา 1 (มกราคม - มีนาคม 2521). หน้า 3.

<sup>2</sup> บุพดี ชัยภักดิ์, "งานพัฒนาและส่งเสริมให้ชาวไทยภูเขา," การประจำสังเคราะห์ฉบับที่ระลึกคล้ายวันสถาปนากรมประจำสังเคราะห์ครบรอบ 37 ปี 22 (กันยายน-ตุลาคม 2520): 35.

เหมาะสม โดยให้การศึกษาแก่เด็กชาวไทยภูเขาในระดับประถมศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษา  
ผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน

เรา ทองสวลี ได้กล่าวถึง การให้การศึกษาแก่เด็กชาวไทยภูเขาว่า ชาวไทย  
ภูเขาแต่ละเผ่าต่างก็มีภาษาประจำเผ่าของตน ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารในชุมชน  
เดียวกัน การสอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวไทยภูเขาจึงเป็นการสอนภาษา ที่ล่องซึ่งประสบปัญหา  
ว่า เด็กชาวไทยภูเขาที่เข้าโรงเรียนเรียนได้ไม่ดีเท่ากับเด็กพื้นราบ ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้  
แบบเรียนเช่นเดียวกับเด็กพื้นราบ<sup>1</sup> แต่ในปัจจุบันนี้ ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ผลิต "แบบเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวเขา" ขึ้นเพื่อใช้  
สอนเด็กชาวไทยภูเขา อย่างไรก็ตาม การสอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวไทยภูเขานั้น จำเป็นต้องมี  
หลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นของชาวไทยภูเขาโดยเฉพาะ แม้ว่าจะมีหลักสูตรโรงเรียน  
ชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาก็ตาม แต่ก็ล้าสมัย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะ  
ต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงให้ทันสมัย

การสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน หรือการแก้ไขปรับปรุง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง  
ควรได้ทราบถึงภาษา วัฒนธรรม จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ของชาวไทยภูเขา  
เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน

การศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเป็นไปเพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะพฤติกรรมที่แสดง  
ออก เมื่อเข้าใจพฤติกรรมของชาวไทยภูเขาแล้ว การสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้อง  
กับวิถีชีวิตก็ทำได้ง่ายและทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี

---

<sup>1</sup> เรา ทองสวลี, "การให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขา," (กรุงเทพฯ : กระทรวง  
ศึกษาธิการ, 2515), หน้า 5. (ห้าล้านนา)



การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นมีหลายแนวทาง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาตามแนวทางโบราณคดี ทางสังคมวิทยา ทางมานุษยวิทยา เป็นต้น การศึกษาคติชาวบ้านหรือคติชนวิทยา ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถศึกษาทำความเข้าใจวัฒนธรรม จารีตประเพณีของกลุ่มชนหรือของมนุษย์ได้ทั้งในอดีตและปัจจุบันตลอดไปจนถึงวิวัฒนาการ ทั้งนี้เพราะคติชนวิทยาเป็นศาสตร์ที่รวมเรื่องราวอันเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ไว้ได้มากที่สุด พระยาอนุมานราชธนได้กล่าวว่า คติชาวบ้าน ก็คือเรื่องวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศชาติที่สืบทอดเป็นประเพณีกันมาแต่ปฐมปรา<sup>1</sup> ภูหลาบ มัลลิกะมาส ก็ได้กล่าวทำนองเดียวกันว่า คติชาวบ้านเป็นเครื่องแสดงระดับวัฒนธรรม คีลธรรม ความเชื่อถือ ความต้องการ แนวความคิด อุดมคติและสิ่งอื่น ๆ อีกหลายประการ ซึ่งอาจสรุปได้ว่า คติชาวบ้านเป็นเครื่องบอกลักษณะสภาพของชีวิตและสังคมของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ตามกาลเวลาที่ล่วงมา เป็นที่ประมวลไว้ซึ่งความเป็นชาติอย่างแท้จริง ของแต่ละชาติแต่ละภาษา<sup>2</sup>

เพราะฉะนั้น การศึกษาเรื่องราวของ "คติชาวบ้าน" หรือ "คติชนวิทยา" นอกจากจะเป็นการศึกษาเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับอดีตและปัจจุบันของมนุษย์แล้ว ยังเป็นทางหนึ่งซึ่งช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่ เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติได้อีกด้วย

กึ่งแก้ว วัตถถากร กล่าวถึงการศึกษาคติชาวบ้านไว้ว่า เป็นการศึกษาที่ทำให้ความสนใจเรื่องของคนในด้านความรู้ลึกลับนึกคิด และการแสดงออกด้วยกาย วาจา หรือสิ่งที่เขาผลิตขึ้น นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา ก็มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาต่างออกไป ส่วนนักคติชาวบ้าน มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

---

<sup>1</sup> ภูหลาบ มัลลิกะมาส, คติชาวบ้าน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, 2509), หน้า ง.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้าคานา.

1. ศึกษามนุษย์จากเรื่องราวหรือวรรณกรรมที่ถ่ายทอดกันด้วยปากมาหลายชั่วคน
  2. ศึกษาสิ่งที่มีมนุษย์ผลิตหรือวัตถุที่มีมนุษย์สร้างขึ้นโดยวิธีการผลิต หรือสร้างวัตถุขึ้น ๆ
- ก็ได้รับมาจากการถ่ายทอดด้วยปากอีกเช่นกัน<sup>1</sup>

ต้นเตส์ (Alan Dundes) ได้ให้ความคิดเห็นว่า คติชาวบ้านหรือคติชนวิทยา ให้ความรู้แก่นักวิชาการสาขาต่าง ๆ เป็นอันมาก นักวรรณคดีจะศึกษาคติชาวบ้านในแง่ของ วรรณกรรมและถือว่าคติชาวบ้านเป็นต้นกำเนิดของวรรณคดีที่สำคัญของชาติ นักประวัติศาสตร์ จะใช้คติชาวบ้านเป็นข้อมูลสนับสนุนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ นักมานุษยวิทยาจะศึกษา ชาติพันธุ์ประวัติของชาวบ้าน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์วิทยา ได้มองเห็นและเข้าใจ วัฒนธรรมของบุคคลในอดีตจากข้อมูลเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี นักจิตวิทยาจะใช้ข้อมูลทางคติชาวบ้าน ให้เป็นประโยชน์ในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษารวบรวมความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้าน ซึ่งจะเป็นส่วนที่ ง่ายในการวิเคราะห์จิตวิทยาของสังคมและเอกัตบุคคล สำหรับนักวิชาการศึกษาจะถือว่า คติ ชาวบ้านเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติและมนุษยโลก ซึ่งอาจนำมาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียน การสอน และจะทำให้หลักสูตรลุ่มบูรณมีความหมายยิ่งขึ้น นอกจากที่กล่าวมาแล้ว นักวิชาการ สาขาอื่น ๆ ก็ยังได้ประโยชน์อีกมาก จากเนื้อหาของคติชาวบ้านในแง่มุมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจและความคิดที่จะนำเอาคติชาวบ้านมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านใด อย่างไม่รู้<sup>2</sup>

<sup>1</sup> กิ่งแก้ว ชาติถาวร, "คติชาวบ้าน," คู่มือวิชาภาษาไทยเล่ม 3 (กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2512), หน้า 309-310.

<sup>2</sup> Alan Dundes, "Ways of Studying Folklore" American Folklore (N.J. : Prentice-Hall, 1965), p. 41.

นักการศึกษาไทยหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของคติชาวบ้าน หรือคติชนวิทยาไว้ คล้ายคลึงกันดังเช่น สัมพร บัวทอง ให้ความคิดเห็นว่า

คติชาวบ้านเป็นความรู้ที่น่าสนใจและน่าศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง การศึกษาคติชาวบ้าน ของคนกลุ่มหนึ่งจะทำให้ทราบทุกสิ่งทุกอย่างที่ตกทอดจากคนรุ่นเก่า ๆ มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจจะเป็นการตกทอดโดยการบอกเล่าและโดยการปฏิบัติสืบทอดกันมา ความรู้ในเรื่อง คติชาวบ้านสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความคิด ความเชื่อและอื่น ๆ อีกมาก ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ สดว่ามีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาศาสตร์ นิรุกติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา วรรณคดี เป็นต้น ให้ความเข้าใจแตกฉานและกว้างขวางยิ่งขึ้น การศึกษาเรื่องคติชาวบ้านจึงเป็นรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งของความเข้าใจวิชาแขนงต่าง ๆ เกือบทุกสาขา<sup>1</sup>

กุหลาบ มลลิกะมาลี กล่าวถึงคุณค่าของคติชาวบ้านไว้ สรุปความได้ดังนี้

1. คติชาวบ้านเป็นเสมือนเครื่องช่วยให้นักมนุษย์รังศึกษาเข้าใจสภาพของชีวิตมนุษย์โดยทั่วไปดียิ่งขึ้น เพราะเป็นที่ประมวลแห่งความรู้ลึกลับนึกคิด ความเชื่อ ความกลัว ความนิยม ความบันเทิงใจ ระเบียบแบบแผนและอื่น ๆ
2. คติชาวบ้านเป็นเสมือนกรอบล้อมให้ชีวิตอยู่ในขอบเขตที่นิยมกันว่าดีและถูกต้อง แม้กฎหมายบ้านเมืองก็ยังไม่บังคับจิตใจมนุษย์ได้เท่า เพราะได้ยินได้ฟังและได้รับการอบรมอยู่กับวิถีชีวิตแบบนั้น ๆ มาตั้งแต่อ่อนแต่อดอก
3. คติชาวบ้านมีคุณค่าทั้งในทางศิลปะและทางศาสตร์ เป็นต้นเค้าแห่งศิลปะชั้นสูง และช่วยให้การศึกษาในสาขาวิชาการอื่น ๆ กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น

---

<sup>1</sup> สัมพร บัวทอง, "คำนำ; คติชาวบ้านอำเภอลำปางพระ อำเภอรอนนอด (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, [ม.ป.ป.]), หน้า 1.



4. คติชาวบ้านให้ความเข้มแข็งแก่ชาวโลก<sup>1</sup>

นิทานพื้นบ้านเป็นสาขาหนึ่งของคติชนวิทยา และนิทานพื้นบ้านหรือนิทานชาวบ้าน ก็คือเรื่องราวที่บุคคลในท้องถิ่นต่าง ๆ แต่งขึ้นและเล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจและสั่งสอนบุคคลให้กระทำความดี<sup>2</sup>

การศึกษานิทานพื้นบ้านทำให้ผู้ศึกษามีความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมของกลุ่มชนในสังคมนั้น เพราะนิทานพื้นบ้านเป็นวรรณคดีมุขปาฐะ กล่าวคือ นิทานพื้นบ้านมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยการบอกเล่า<sup>3</sup> ผู้ถ่ายทอด (Informant) หรือผู้เล่าก็เป็นสมาชิกในสังคมนั้นที่อยู่ในอิทธิพลของหมู่คณะหรือของกลุ่มซึ่งได้รับการหล่อหลอมจากวัฒนธรรมเหล่านั้น ดังนั้นการเล่านิทานจึงได้สอดแทรกลักษณะที่เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนถ่ายทอดให้แก่ผู้ฟังด้วย ด้วยเหตุนี้เองนิทานพื้นบ้าน จึงมีส่วนสะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มชนในสังคมอย่างแน่นอน และยังกล่าวกันอีกว่า นิทานพื้นบ้านเป็นต้นเค้าของวรรณคดี<sup>4</sup> วิทย ศิวะศรียานนท์ ให้ความเห็นว่า วรรณคดีเริ่มแรกเป็นวรรณคดีที่เป็นมรดกตกทอดกันมาทางมุขปาฐะภายในเผ่าชน เป็นเวลาที่ไม่มีใครคำนวณได้ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้เองในการศึกษาวรรณคดีจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่วรรณคดีปากเปล่าซึ่งเป็นต้นตอและรากฐานของวรรณคดีที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นอันมาก<sup>5</sup>

<sup>1</sup> ภูกลาง มัลลิกะมาส, "แคว้นวรรณกรรม คติชาวบ้าน". วัฒนธรรมไทย 7 (กันยายน 2507) : 24.

<sup>2</sup> กรมศิลปากร, นิทานชาวบ้านภาคที่ 1 ภาคที่ 2 (พระนคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2514), หน้า 1.

<sup>3</sup> เทือก ภูสุมา ฌ อบูรยา, "คติชาวบ้านกับวรรณคดีไทย" สื่อภาษา 5 (ตุลาคม 2514) : 42.

<sup>4</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

<sup>5</sup> วิทย ศิวะศรียานนท์, วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพวิทยา, 2518), หน้า 37.

ผู้ศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านยอมรับเห็นว่า การเก็บรวบรวมวรรณคดีประเภทนี้ ไว้ในรูปตัวหนังสือ เป็นการรักษาและสืบต่อวัฒนธรรมอันแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชนในชาติกับ เป็นประโยชน์ในการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่บ่งบอกวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า ไว้มิให้สูญหายและเพื่อศึกษาว่านิทานพื้นบ้านของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำเอานิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า มาจัดทำเป็นแบบเรียนเพื่อเป็นเครื่องมือในการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า ทั้งยังทำให้ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชนกลุ่มใหญ่กับชนกลุ่มน้อยในประเทศด้วย

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมนิทานพื้นบ้านของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย ในด้านวัฒนธรรมประเพณีและการอบรมสั่งสอน
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นของครูที่สอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานเจ้าหน้าที่ยื่น ครุฑ ห้วยแม่ซ้าย เจ้าหน้าที่เกษตร และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ทำงานกับชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า เกี่ยวกับความคิดเห็นอิทธิพลของนิทานพื้นบ้าน ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า

#### ขอบเขตของการค้นคว้าวิจัย

1. ศึกษานิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า เฉพาะในหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลแม่ยาว



อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. ศึกษาทิศทางพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าบ้านห้วยแม่ซ้าย จากข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยการถ่ายทอดทางมุขปาฐะเท่านั้น

3. ศึกษาทิศทางพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า บ้านห้วยแม่ซ้าย เฉพาะในด้าน วัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมสิ่งล่อน

4. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของทิศทางพื้นบ้านที่มีต่อการเรียนการสอนวิชา ภาษาไทยของชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า จากครูที่สอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่เกษตร และเจ้าหน้าที่อนามัยที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ ชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า ของศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา จังหวัดเชียงราย กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย

5. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนของชาวไทยภูเขา

6. ศึกษาสภาพท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ที่เป็นจริงในเขตหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

7. ศึกษาลักษณะทางชาติพันธุ์ของชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า

#### ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าที่รวบรวมไว้ในงานวิจัยนี้ เป็นนิทานพื้นบ้าน ที่เล่าต่อกันมาโดยทางมุขปาฐะเท่านั้น

2. แหล่งที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำกัดเฉพาะในเขตหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย หมู่ที่ 11 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้ครั้งนี้ ได้มาจากปากคำของวิทยากรที่เป็นชาวไทยภูเขา เผ่าเข้า ในหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย ซึ่งอาจแตกต่างจากนิทานในที่อื่น และอาจแตกต่างจากนิทาน ชาวเขาเผ่าเผ่าในท้องที่อื่น ๆ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือระหว่างปลายเดือน มีนาคม - พฤษภาคม

พ.ศ. 2524 ข้อมูลที่มีอยู่ก่อนหน้าหรือที่จะมีต่อไปในอนาคตอาจแตกต่างจากข้อมูลในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

5. การวิเคราะห์หัตถิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย จะวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลที่มีผู้วิจัยรวบรวมมาได้เท่านั้น

6. การวิเคราะห์หัตถิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย จะวิเคราะห์จากข้อมูลที่แปลเป็นภาษาไทยกลางแล้วเท่านั้น

7. จำนวนครูที่สอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า เจ้าหน้าที่ประจำส่งเคราะห์ เจ้าหน้าที่เกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย ที่ลุ่มมาเป็นตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าทั้งหมด

#### ประโยชน์ของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการรวบรวมและเผยแพร่คติชนวิทยาของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. การวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า ซึ่งถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่เป็นคนไทย

3. การรวบรวมข้อมูลศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานพื้นบ้าน ให้ประโยชน์ในด้านความเข้าใจอันดีและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยด้วยกัน

4. การวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อแผนการในการพัฒนาการศึกษาในหมู่บ้านภูเขาเขา และแผนพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า

5. การวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการนำนิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า ไปสร้างเป็นแบบเรียนสำหรับชาวไทยภูเขาต่อไปในอนาคต

6. การวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาคติชนวิทยา

7. การวิจัยนี้เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจศึกษาวิเคราะห์คุณค่าคติชนวิทยาของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าในหมู่บ้านอื่น ๆ และคติชนวิทยาของชาวไทยภูเขาเผ่าอื่น ๆ ต่อไป

คำจำกัดความของการวิจัย

นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนให้ความบันเทิงเป็นหลัก

นิทานพื้นบ้าน หมายถึง นิทานที่ชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าในท้องที่หมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย

ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นผู้เล่า

ครู หมายถึง ครูที่สอนเด็กชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า ในโรงเรียนชั่วคราวและในศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก ของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเรียกว่า ครูช่วยสอน

เด็กชาวเขา และหมายถึงครูผู้สอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า

ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่จากกองส่งเสริมการค้าชาวเขา กรมประชาสัมพันธ์

กระทรวงมหาดไทย ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยพัฒนาและส่งเสริมการค้า

ชาวเขา ในเขตพื้นที่ที่มีชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าอาศัยอยู่ เจ้าหน้าที่

เหล่านี้ได้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการค้า เจ้าหน้าที่เกษตร

เจ้าหน้าที่อนามัย

ชาวเขา หมายถึง ชาวไทยภูเขาซึ่งเป็นกลุ่มชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามภูเขา

มีวัฒนธรรม ภาษาพูดเป็นของตนเอง

วิทยาการ หมายถึง ชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าบ้านห้วยแม่ซ้าย ผู้มีความสามารถในการ

เล่านิทานทั้งชายและหญิง